

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Aksjonen rovviltets røst
Postboks 1410 - TEXAS
2405 ELVERUM

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2770-

18.01.2017

Avgjørelse av klage over vedtak om kvote for jakt på gaupe i region 3 - Oppland 2017 -

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Aksjonen Rovviltets Røst 17. oktober 2016 over Rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak 10. oktober 2016 om kvote for gaupejakt i region 3 i 2017.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak 10. oktober 2016 om kvotejakt på gaupe i region 3 i 2017. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på at en jaktkvote på fem dyr med en hunndyrkvote på tre dyr i region 3 ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet. Vedtaket er i samsvar med naturmangfoldloven § 16 og målet om at gaupebestanden skal forvaltes så nær bestandsmålet som mulig. Klagen tas dermed ikke til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 3 vedtok 10. oktober 2016 kvote for kvotejakt på gaupe i region 3 for 2017. Vedtaket ble påklaget av Aksjonen Rovviltets Røst 17. oktober 2016. Rovviltnemnda i region 3 opprettholdt den 7. november 2016 vedtaket, og saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 14. november 2016. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding 30. november 2016.

Klagers anførsler

Aksjonen Rovviltets Røst mener vedtaket representerer et for stort trykk på gaupebestanden i Oppland. Et totalt uttak på 5 gauper herav 3 hunndyr vil forsterke den negative utviklingen av bestanden i regionen. Tendensen over de 4 siste år avdekker en uvanlig "jojo" utvikling, og

det nasjonale bestandsmålet er for fjerde år langt under bestandsmålet. Klager mener et hvert uttak av gaupe er en risiko for gaupebestanden. Rovviltnemndas vedtak tar ikke i tilstrekkelig grad hensyn til kriteriene i naturmangfoldlovens §§4 ((forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer), 5 (forvaltningsmål for arter), 6 (generell aktsomhetsplikt), 8 kunnskapsgrunnlaget), 13 (kvalitetsnormer for naturmangfold), 15 (forvaltningsprinsipp) om artsutfoldelse, kunnskap og bestandsutvikling over tid - som tilsier at uttak ikke skal gjennomføres. Klager hevder videre at høsting bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Klager krever at kvote for gaupe i region 3 for 2017 settes til null.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda i region 3 sier i sin vurdering av klagen blant annet følgende:

"Rovviltnemnda har, som klager omtaler, registrert den negative bestandsutviklingen for gaupe de siste årene. Nemnda i region 3 har derfor gått inn for en forholdsvis lav totalkvote i forhold til tidligere år. I forhold til sekretariatets tilråkning har nemnda økt hunndyrkvoten fra 2 til 3 voksne hunndyr. Dette er gjort for å kunne sikre et visst uttak av gaupe i de ulike delområder som har hatt tap av et visst omfang. Innenfor gaupesonen er familiegrupper unntatt fra jakt. Ved en feil har ikke nemnda formulert begrunnelsen for å fravike sekretariatets innstilling når det gjelder hunndyrkvote i vedtaksbrevet. Begrunnelsen er: for å sikre mulighet for uttak i alle tre sonene vedtar nemnda hunndyrkvote på tre hodyr. I tillegg er det en liten totalkvote og derfor vil ikke dette gå utover bestanden i vesentlig grad om det er to eller tre hunndyr i kvoten. I Region 3 er det behov for å ta ut dyr utenfor gaupesona, men vi trenger også å regulere bestanden innenfor sona ut i fra registrerte tap til gaupe.

Når det gjelder § 4 (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer) og § 5 (forvaltningsmål for arter) har nemnda forutsatt at disse hensynene ble tatt overordnet da Stortinget vedtok bestandsmålene på gaupe gjennom rovviltforskriftens § 4. Region 3 har et bestandsmål på 5 årlige familiegrupper. I store trekk har region 3 oppfylt Stortingets målsettinger vedrørende dette. Siden 2005 har region 3 hatt i gjennomsnitt 5,6 familiegrupper. Dette mener vi er en bærekraftig forvaltning av vår delbestand av gaupe i Sør-Norge, og som er i tråd med Stortingets forutsetninger og naturmangfoldloven.

Med hensyn til § 8 (kunnskapsgrunnlaget) har nemnda lagt til grunn data som er verifisert av Rovdata i henhold til det nasjonale overvåkingsprogrammet. Overvåkingen av gaupe samt de andre rovviltartene holder svært høy standard i Norge i sammenlignet med andre land. I tillegg har nemnda supplert gaupeovervåkingen i region 3 med kameraovervåking i Vestoppland i regi av NINA/Oppland NJFF, samt supplerende sporinger i regi av Oppland NJFF. Dette mener nemnda har gitt en stor sikkerhet i bestandsvurderingene i fylket og at kravet til kunnskap om gaupebestanden således er ivaretatt.

Med hensyn til § 13 (kvalitetsnormer for naturmangfold) er det ikke satt slike grenseverdier utover de rammene og begrensingene som følger av rovviltforskriften. Her er bestandsmål angitt for hver enkelt region jf. § 4. Det er i dette lagt inn en «sikkerhetsventil» gjennom at for å beholde myndigheten må nemndene ligge over bestandsmålet (i gjennomsnitt) de siste 3 år på vedkommende art (§ 7). Dette er med på å sikre at arten ikke går under visse grenseverdier.

I forhold til § 15 (forvaltningsprinsipp) mener nemnda at gaupejakta slik den foregår i region 3 i store trekk er i tråd naturmangfoldloven § 15, samt viltloven med tilhørende forskrifter om

jaktutøvelse. Fylkesmannen har likevel hvert år anmeldt forhold der bestemmelsene om forsvarlig jaktutøvelse er brutt, eksempelvis jakt på familiegrupper innenfor gaupesonen. Slike saker er aktivt fulgt opp overfor politiet.

Med henvisning til § 16 (høsting av viltbestander) har Fylkesmannen og rovviltnemnda basert årets kvote i noen grad på en prognosemodell for gaupe utviklet av NINA. Denne har størst presisjon på landsdel- eller landsbasis. Beregnet for region 3 gir den likevel rom for et visst uttak når en legger til grunn målsettingen om en mest mulig stabil gaupebestand på rundt 5 årlige ynglinger. I likhet med Rovviltets Røst mener nemnda at en må ha et mer forsiktig uttak nå fram til bestanden nasjonalt kommer over det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger."

I saksfremlegget for rovviltnemnda er det gitt en grundig redegjørelse for bestandssituasjonen for gaupe i regionen og for tap av sau og tamrein til gaupe de siste årene. Her fremgår det at det årlig blir dokumentert sau tatt av gaupe, og at det pr 31. oktober 2016 var påvist 25 sau tatt av gaupe. Det er ikke påvist tap av tamrein til gaupe de siste årene.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet viser i sin faglige tilråding blant annet til følgende:

"Miljødirektoratets faglige tilråding knytter seg til å vurdere gaupebestandens status og forventede utvikling i regionen og vurdere sannsynligheten for at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet. Vurderingene knyttet til den forventede utviklingen av gaupebestanden tar utgangspunkt i at vedtatt kvote effektueres. Rovviltnemnda i region 3 fattet vedtak om en kvote på totalt 5 gauper hvorav en hunndyrkvote på 3 dyr over ett år. 2 dyr er holdt igjen til senere fordeling. Kvoten er fordelt på tre jaktområder.

Om overvåking av gaupe og bestandssituasjonen i Norge og innenfor region 3:

Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt. Rovdata er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. NINA rapport 1280: Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2016 gir den siste oppdaterte oversikten over antall dokumenterte ynglinger av gaupe i hver region, og for hele landet. Årene 2014, 2015 og 2016 er det registrert henholdsvis 53,5, 60,5 og 52 ynglinger av gaupe på landsbasis. Antall ynglinger i 2016 tilsvarer en estimert totalbestand på ca 310 gauper. Miljødirektoratet konstaterer at det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger av gaupe ikke ble nådd i Norge i 2016. I rovviltregion 3 ble det før jakt i 2016 registrert 3,5 ynglinger av gaupe. Den halve ynglingen er delt med region 2. Regionen ligger dermed under det nasjonalt fastsatte bestandsmålet på 5 årlige ynglinger. Tre års gjennomsnitt av antall ynglinger viser at regionen er over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet, og nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe.

Om gaupas forventede utvikling i regionen:

Norsk institutt for naturforskning (NINA) introduserte i 2011 en prognosemodell for beregning av bestanden av gaupe i Norge (NINA rapport 774). Modellen kan benyttes til å forutsi bestandsstørrelse av gaupe fremover i tid, samt å beregne hvilken effekt ulike jaktuttak vil ha på bestanden før jakt den påfølgende vinteren. Dette som en hjelp til å redusere utfordringene med å stabilisere utviklingen av gaupebestanden, siden en tidligere har vært nødt til å ta utgangspunkt i fjorårets familiegruppetellinger når årets kvoter skal fastsettes. Modellen baserer seg på tidsserien med tellinger av familiegrupper og uttak av gauper bakover i tid for å beregne en prognose fremover i tid. Det er viktig å understreke

usikkerheten i de regionale prognosene da det er små tall det opereres med. Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2016 og kjent uttak av voksne hunndyr, gir prognosemodellen et estimat på 54 familiegrupper før jakt på landsbasis i 2017. Med en slik forutsetning gir prognosemodellen størst sannsynlighet for å ligge på det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper i 2018 med et uttak på mindre enn 15 voksne hunner i 2016.

Prognosemodellen kan anvendes til å beregne hvor store uttak en region kan ha, når regionen befinner seg i nærheten av bestandsmålet og det er ønskelig med en stabilisert bestand. For landet som helhet viser modellen at en kan høste 0,43 voksne hunndyr pr registrerte familiegruppe hvis en ønsker en stabilisert bestand rundt bestandsmålet.

Modellen viser også at en kan høste 1,27 gauper pr registrerte familiegruppe hvis en ønsker en stabilisert bestand rundt bestandsmålet. For å holde en stabilisert bestand av gaupe i region 3 på 5 årlige ynglinger av gaupe gir modellen et estimert totaluttak på 6 gauper hvorav 2 voksne hunndyr. Det er viktig å understreke at usikkerheten i estimatene til modellen blir større for de regionspesifikke prognosene. Her er antall familiegrupper mindre, og i enkelte regioner snakker vi om svært små tall. Dette betyr at den usikkerheten som eksisterer rundt observasjoner av familiegrupper spiller en større rolle jo mindre tall man opererer med, og videre er små bestander mer påvirket av tilfeldige variasjoner i f.eks fødsels- og dødsrater.

Miljødirektoratets vurdering og faglige tilråding

Det følger av naturmangfoldloven § 8 første ledd at beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om bl.a. arters bestandssituasjon samt effekten av påvirkninger. Miljødirektoratet har i sin faglige tilråding lagt vekt på NINA rapport 1280 med rapporterte tall for bestandsstatus i 2016, og regionale og nasjonale prognoser for utviklingen i gaupebestanden. Gaupebestanden i region 3 har siden 2005 blitt registrert med mellom tre og syv familiegrupper og dermed i snitt ligget på eller over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Uttaket de siste seks årene har vært årlig mellom 5 og 11 gauper med et hunnuttak på mellom 1 og 3 voksne dyr. Før jakt i 2016 ble det registrert 3,5 familiegrupper, en nedgang på 3,5 familiegrupper i forhold til året før. NINAs prognosemodell over antall familiegrupper i de ulike rovviltregionene viser at det for region 3 vil være 5.4 familiegrupper av gaupe i regionen i 2017. Dette er beregnet med bakgrunn i tilgjengelig informasjon i etterkant av kvotejakten i 2016. I region 3 utgjør en familiegruppe 20 % av bestandsmålet så usikkerheten i prognosen for regionen er stor. Dette er allikevel den best tilgjengelige informasjonen for å kunne beregne kvote for jakt i 2017. Tatt utgangspunkt i prognosen for antall familiegrupper før jakt i 2017 og anbefalt høstingsrate for å holde en stabil bestand, mener Miljødirektoratet et uttak på fem gauper hvorav tre hunndyr over ett år vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen etter neste yngling. Miljødirektoratet viser i denne sammenheng også til sekretariatets saksutredning for kvotejakt på gaupe i regionen og til uttaket av gauper tidligere år i regionen.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av vedtak om kvote for jakt på gaupe i region 3 i 2017, anser Miljødirektoratet det som mest sannsynlig at en effektivering av vedtatte kvotestørrelse vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken behandles etter viltloven § 9, naturmangfoldloven (nml.) §§ 16 og 77, og rovviltforskriften (rov.) §§ 4, 7 og 11. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, i sin vurdering prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også

forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 trekkes inn i skjønnsvurderingen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 er ikke relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Det er et vilkår for jakt på gaupe at best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at gaupe produserer et høstingsverdig overskudd, jf. nml. § 16 tredje ledd. Videre følger det av nml. § 16 fjerde ledd at ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting, skal det legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.

Når det fastsatte bestandsmålet for gaupe er nådd, har rovviltneemnda myndighet til å fatte vedtak om kvoter for jakt, jf. rovviltforskriften §§ 7 og 11. Rovviltneemnda skal i forbindelse med kvotefastsettelsen bl.a. gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling, og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. kommentarene til rov. § 7 annet ledd.

Ved behandling av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget nasjonalt bestandsmål for gaupe til 65 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Gjennom ny stortingsbehandling våren 2011 ble bestandsmålet for gaupe videreført, jf. rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011)) punkt 2.1.7. Videre går det frem av rovviltforliket at forvaltningen skal skje på en slik måte at bestanden over tid ligger så nær bestandsmålet som mulig. Det nasjonale bestandsmålet er fordelt på syv av de åtte forvaltningsregionene for rovvilt. For region 3 er bestandsmålet 5 årlige ynglinger av gaupe, jf. rov. § 4.

Gaupe er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. NINA rapport 1280: Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2016 gir den sisteoppdaterte oversikten over antall dokumenterte ynglinger av gaupe i hver region, og for hele landet. Årene 2014, 2015 og 2016 er det registrert henholdsvis 53,5, 60,5 og 52 ynglinger av gaupe på landsbasis. Antall ynglinger i 2016 tilsvarer en estimert totalbestand på ca 310 gauper. Miljødirektoratet konstaterer at det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger av gaupe ikke ble nådd i Norge i 2016. I rovviltregion 3 ble det før jakt i 2016 registrert 3,5 ynglinger av gaupe. Den halve ynglingen er delt med region 2. Regionen ligger dermed under det nasjonalt fastsatte bestandsmålet på 5 årlige ynglinger. Tre års gjennomsnitt av antall ynglinger viser at regionen er over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet, og nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe. Effekten av påvirkninger behandles under nml. § 10 nedenfor.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmål, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot. prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Når det gjelder gaupe er prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning konkretisert i rov. § 3 og § 4 og i den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 3.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av

sykdom skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Departementet viser til at direktoratet i sin faglige tilrådning skriver at de anser det som mest sannsynlig at en effektuering av vedtatt kvotestørrelse vil føre til at bestanden etter neste yngling vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Departementet slutter seg til denne vurderingen.

Departementet anser dessuten at en effektuering av kvoten i liten grad vil påvirke artens funksjon i økosystemet og naturmangfoldet for øvrig da det vil fortsatt være gaupe i området som fyller funksjonen som topppredator i økosystemet. Departementet har vurdert den samlede belastningen gaupebestanden utsettes eller vil bli utsatt for, samt artens funksjon i økosystemet og virkning av uttak på naturmangfoldet for øvrig, og har ikke tillagt prinsippet om samlet belastning stor vekt i denne saken.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor mindre vekt.

Departementet legger til grunn at vilkåret i nml. § 16 tredje ledd om at gaupa produserer et høstingsverdig overskudd er oppfylt.

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 3 legger opp til en arealdifferensiert forvaltning, det vil si at hensynet til rovvilt og utnytting av utmarksressursene skal vektlegges forskjellig i ulike deler av regionen og eventuelt for ulike rovviltarter. Terskelen for felling av jerv og gaupe (gjennom lisensfelling, kvotejakt og skadefelling) skal generelt være lavere utenfor de områdene man ønsker ynglinger, enn innenfor. Samtidig skal man også gjøre en vurdering av skadepotensialet. Som det fremgår av rovviltnemndas vedtak, er det årlig påvist sau tatt av gaupe i region 3. Departementet mener det er sannsynlig at en skadesituasjon også vil oppstå i region 3 i 2017.

Departementet legger til grunn at rovviltnemnda i region 3 med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i nml. § 12.

Andre viktige samfunnsinteresser er vektlagt i rovviltnemndas vedtak, jf. nml. § 14. Vedtaket er bl.a. fattet på bakgrunn av potensialet for gaupeskader på beitedyr. Departementet har også lagt vekt på de forhold som nevnes i nml. § 16 fjerde ledd.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak 10. oktober 2016 om kvotejakt på gaupe i region 3 i 2017. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på at en jaktkvote på fem dyr med en hunndyrkvote på tre dyr i region 3 ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet. Vedtaket er i samsvar med naturmangfoldloven § 16 og målet om at gaupebestanden skal forvaltes så nær bestandsmålet som mulig. Klagen tas dermed ikke til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)

avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:

Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Rovviltnemnda i region 3	c/o Fylkesmannen i Oppland, Serviceboks	2626	LILLEHAMMER